

Ändringar i riksdagsordningen, m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas proposition 2001/02:100 Den ekonomiska vårpropositionen såvitt avser förslagspunkt 3. I denna förslagspunkt föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen. De föreslagna ändringarna i tilläggsbestämmelserna 4.6.7 och 5.12.1 innebär att utgiftsområdet 6 *Totalförsvaret* i stället skall benämnas 6 *Försvaret samt beredskap mot sårbarhet*. Vidare behandlas nio motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2001 om ändringar av utgiftsområden samt om diskrimineringslagstiftningen m.m. Dessutom behandlas ett motionsyrkande som väckts med anledning av proposition 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret. De behandlade förslagen finns förtecknade i *bilaga 1*.

Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Reservanternas lagförslag finns i *bilaga 3*.

Försvarsutskottet, utbildningsutskottet och bostadsutskottet har yttrat sig i fråga om indelningen i utgiftsområden. Näringsutskottet har meddelat att det avstyrker ett motionsyrkande. Försvarsutskottets yttrande finns i *bilaga 4*.

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag, dock med den ändringen att lagen, som skall tillämpas första gången i fråga om statsbudgeten för 2003, skall träda i kraft den 23 september 2002.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks. Två reservationer har avgetts.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	4
Försvarsområdet, utrikesförvaltningen m.m.	4
Yttrande från försvarsutskottet	5
Tidigare riksdagsbehandling.....	5
Sveriges lantbruksuniversitet.....	7
Motionen.....	7
Yttrande från utbildningsutskottet, m.m.	7
Tidigare riksdagsbehandling.....	8
Konstitutionsutskottets ställningstagande	8
Energifrågor.....	8
Motionen.....	8
Yttranden från näringsutskottet och bostadsutskottet	8
Konstitutionsutskottets ställningstagande	9
Diskrimineringsombudsmannen m.m.	9
Motionerna	9
Tidigare riksdagsbehandling.....	9
Konstitutionsutskottets ställningstagande	10
Reservationer.....	11
1. Tilläggsbestämmelser i riksdagsordningen (punkt 1)	11
2. Försvarsmaktens internationella insatser (punkt 2)	12
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen.....	13
Motioner från allmänna motionstiden.....	13
Motion med anledning av proposition 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret	14
Bilaga 2 Regeringens lagförslag.....	15
Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen	15
Bilaga 3 Reservanternas lagförslag (reservation 1)	17
1. Av reservanternas föreslagen lydelse av riksdagsordningens tilläggsbestämmelse 5.12.1	17
2. Reservanternas förslag till lag om ändring i riksdagsordningen	18
Bilaga 4 Försvarsutskottets yttrande 2001/02:FöU4y.....	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Tilläggbestämmelser i riksdagsordningen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen med den ändringen att orden ”den 1 oktober” i ikraftträdandebestämmelsen skall bytas ut mot orden ”den 23 september” samt avslår motionerna 2001/02:K302 yrkande 1, 2001/02:K398 yrkande 2 och 2001/02:U343 yrkande 1. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2001/02:100 yrkande 3.

Reservation 1 (m, kd, c, fp)

2. Försvarsmaktens internationella insatser

Riksdagen avslår motion 2001/02:Fö2 yrkande 8.

Reservation 2 (m)

3. Fredsfrämjande verksamhet

Riksdagen avslår motion 2001/02:U343 yrkande 3.

4. Sveriges Lantbruksuniversitet

Riksdagen avslår motion 2001/02:K351.

5. Energifrågor

Riksdagen avslår motion 2001/02:K345.

6. Diskrimineringsombudsmannen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:K371 yrkande 32, 2001/02:Sf334 yrkande 7 och 2001/02:Sf383 yrkande 6.

Stockholm den 28 maj 2002

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Inger René (m), Mats Berglind (s), Lars Hjertén (m), Kenth Högström (s), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Åsa Torstensson (c), Helena Bargholtz (fp), Britt-Marie Lindkvist (s) och Peter Pedersen (v).

Utskottets överväganden

Försvarsområdet, utrikesförvaltningen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att utgiftsområde 6 skall byta namn till Försvar samt beredskap mot sårbarhet. Utskottet avstyrker motionsyrkanden om att utrikesförvaltningen skall återföras till utgiftsområde 5. Jämför reservation 1 (m, kd, c och fp).

Utskottet avstyrker vidare ett motionsyrkande (m) om finansiering av Försvarsmaktens internationella insatser. Jämför reservation 2.

Vidare avstyrks ett motionsyrkande (m) om att anslaget 5:6 Fredsfrämjande verksamhet skall föras över till utgiftsområde 7.

Gällande bestämmelser

Enligt riksdagsordningens tilläggsbestämmelse 4.6.7 tillhör ärenden om anslag inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret försvarsutskottets beredning och i tilläggsbestämmelsen 5.12.1 upptas detta utgiftsområde som ett av de 27 utgiftsområden som statsutgifterna skall hänföras till.

I tilläggsbestämmelsen 5.12.1 upptas vidare som utgiftsområde 5 Internationell samverkan och i tilläggsbestämmelsen 4.6.6 anges att utgiftsområde 5 Internationell samverkan tillhör utrikesutskottets beredning.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagsordningens tilläggsbestämmelser 4.6.7 och 5.12.1 skall ändras så att utgiftsområde 6 i stället betecknas *Försvar samt beredskap mot sårbarhet*. Regeringen hänvisar till proposition 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret och proposition 2001/02:158 Samhällets säkerhet och beredskap vari poängterats vikten av en helhetssyn i planeringen av åtgärder för svåra påfrestningar på samhället i fred och för höjd beredskap. För att tydliggöra denna helhetssyn bör utgiftsområde 6 byta namn. Genom det föreslagna namnbytet synliggörs den nya inriktningen på högsta strukturella nivå.

Motionerna

Flera motioner vänder sig mot den sammanslagning av Regeringskansliets och utrikesförvaltningens anslag, som beslutades våren 2001. Per Unckel m.fl. (m) begär i motion K398 yrkande 2 att utrikesförvaltningen återföras till utgiftsområde 5. Sammanslagningen innebär enligt motionärerna att det blir svårare för riksdagen att påverka anslagen till utrikesförvaltningen eftersom det är regeringen som i praktiken beslutar hur medlen skall fördelas inom området för anslaget till Regeringskansliet. Också i motion U343 av Göran

Lenmarker m.fl. (m) begärs att anslaget för utrikesförvaltningen återförs till utgiftsområde 5 (yrkande 1). Göran Lenmarker m.fl. (m, kd, c, fp) begär i motion K302 yrkande 1 att anslaget Utrikesförvaltningen skall finnas under utgiftsområde 5 och hänvisar till att utrikesförvaltningen inte bara berör staten utan också ett brett spektrum av individer, grupper och juridiska personer, vilket ger utrikesförvaltningen en vidare roll jämfört med övriga Regeringskansliet.

Henrik Landerholm m.fl. (m) begär i motion Fö2 yrkande 8 ett tillkännagivande till regeringen om finansiering av internationella insatser. Motionärerna framhåller att det i dag saknas adekvata resurser för återuppbyggnad av det civila samhället efter kriser och krig. Uppsättande av särskilda förband och staber för att lösa denna typ av uppgifter bör enligt motionen övervägas. Särskilt avdelad personal bör utbildas och hållas i beredskap för att snabbt kunna komma på plats för att leda också civila operationer och samordna återuppbyggnads- och hjälparbete såväl inom landet som vid internationella insatser. Finansieringen av Räddningsverkets internationella insatser sker enligt motionen helt riktigt över utgiftsområdena 5 och 7 och det föreligger inga sakskäl för att Försvarsmaktens internationella insatser inte skall finansieras på samma sätt.

I motion U343 (yrkande 3) begärs att riksdagen beslutar flytta anslaget 5:6 Fredsfrämjande verksamhet till utgiftsområde 7, där det skapas en samlad post för Sveriges fredsfrämjande insatser.

Yttrande från försvarsutskottet

Försvarsutskottet har yttrat sig över dels regeringens förslag, dels motion Fö2 yrkande 8 (yttr. 2001/02:Fö4y). Försvarsutskottet delar regeringens bedömning att den i den ekonomiska vårpropositionen föreslagna benämningen på utgiftsområde 6 *Försvar samt beredskap mot sårbarhet* bättre svarar mot verksamheten inom utgiftsområdet. Regeringens förslag tillstyrks sålunda.

Försvarsutskottet avstyrker motion Fö2 yrkande 8 och hänvisar till att utskottet vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden (m) om att utgifterna för fredsfrämjande truppinsatser skall föras över till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Riksdagen beslutade redan våren 1996 att utgifterna skall finansieras inom utgiftsområde 6 Totalförsvar. Någon omprövning av detta bör enligt försvarsutskottet inte ske inför beredningen av budgeten för år 2003. I en avvikande mening (m) stöds motionsyrkandet.

Tidigare riksdagsbehandling

Regeringen föreslog i den ekonomiska vårpropositionen våren 2001 (prop. 2000/01:100) att ärenden om Sveriges representation i utlandet skulle överföras från utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan till utgiftsområde 1 Rikets styrelse för att fullfölja ombildandet av Regeringskansliet till en myndighet. Vidare föreslogs att utgiftsområde 5 skulle ändra

1* Riksdagen 2001/02. 4 saml. KU37

Rättelse: S. 11 rad 15 Står: *regeringens*. Rättat till: *reservanternas*.

namn till Internationell samverkan. Enligt regeringen underlättade sammanläggningen av anslagen 90:5 Regeringskansliet m.m. och 5:1 Utrikesförvaltningen styrningen inom myndigheten Regeringskansliet, vilket även skulle skapa en möjlighet till en effektivare resursanvändning.

Utrikesutskottet ansåg att förslaget att föra samman anslagen för Regeringskansliet och utrikesförvaltningen var motiverat. Även konstitutionsutskottet fann förslaget välgrundat. Det låg också enligt konstitutionsutskottet i linje med principen en myndighet – ett anslag. I konsekvens därmed borde utgiftsområde 5 byta namn till Internationell samverkan.

Konstitutionsutskottet ansåg det angeläget att utrikesfrågorna i största möjliga utsträckning ges en sammanhållen behandling och förklarade sin avsikt att därför, i den mån det behövdes, bereda utrikesutskottet tillfälle till yttrande vid beredning av budgetfrågor som berör utrikesförvaltningen (bet. 2000/01:KU23).

Enligt konstitutionsutskottets mening fanns det emellertid inget skäl att till anslaget Regeringskansliet m.m. överföra de ärenden som i och för sig handlar om Sveriges representation i utlandet, men som huvudsakligen kan sägas höra till utrikesutskottets beredningsansvar för rikets förhållande till andra stater och mellanfolkliga organisationer samt bistånd till annat lands utveckling. Ett grundläggande uppdrag för utlandsmyndigheterna är att upprätthålla förbindelserna mellan Sverige och andra regeringar och samhällen, liksom mellan Sverige och berörda organisationer. Att Regeringskansliet skulle komma att få ett anslag som inkluderar representationerna utomlands skulle, enligt utskottets mening, inte innebära att policyfrågor för hur Sverige företärs och hur förbindelser upprätthålls med andra stater eller internationella organisationer faller inom konstitutionsutskottets beredningsområde. Det är också naturligt att ärenden som i huvudsak handlar om Sveriges förhållande till ett visst land eller en viss region, och där svensk representation utgör en begränsad aspekt, hänförs till utrikesutskottet.

Regeringens förslag om ändring i tilläggsbestämmelsen 4.6.1 första stycket riksdagsordningen borde därför inte genomföras. Beredningsansvaret för de nu angivna frågorna om Sveriges representation i utlandet kunde därmed på goda grunder anses inbegripet i utrikesutskottets kvarstående beredningsområden. Något skäl att behålla begreppet Sveriges representation i utlandet i tilläggsbestämmelsen 4.6.6 första stycket riksdagsordningen fanns således inte, särskilt som det i så fall uppenbarligen skulle få en mer begränsad innebörd än vad det då hade.

I en reservation (m, kd, c och fp) avstyrktes regeringens förslag i denna del.

En motion om överflyttning av anslaget för fredsfrämjande åtgärder till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd avstyrktes av utrikesutskottet under förra riksmötet. Utrikesutskottet fann regeringens förslag vad gäller anslagen under utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan väl avvägda (bet. 2000/01:UU1).

Konstitutionsutskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet gör samma bedömning som försvarsutskottet. Regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen tillstyrks följaktligen, dock med den ändringen att lagen, som skall tillämpas första gången i fråga om statsbudgeten för år 2003, skall träda i kraft den 23 september 2002.

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning när det gäller anslagen för Regeringskansliet och utrikesförvaltningen. Motionerna K302 yrkande 1 (m, kd, c, fp), K398 yrkande 2 (m) och U343 yrkande 1 (m) och avstyrks följaktligen.

Vidare gör utskottet inte någon annan bedömning än den försvarsutskottet gjort när det gäller finansieringen av Försvarsmaktens internationella insatser. Motion Fö2 yrkande 8 (m) avstyrks.

När det gäller överförande av anslaget Fredsfrämjande verksamhet från utgiftsområde 5 till utgiftsområde 7 gör utskottet inte någon annan bedömning än den utrikesutskottet tidigare gjort. Motion U343 yrkande 3 (m) avstyrks.

Sveriges lantbruksuniversitet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (s) om att Sveriges lantbruksuniversitet skall inordnas under utbildningsutskottets beredningsområde.

Motionen

Raimo Pärssinen och Per-Olof Svensson (s) begär i motion K351 att riksdagen beslutar att inordna Sveriges lantbruksuniversitet i utbildningsutskottets beredningsområde. Motionärerna hänvisar till att all högskoleutbildning utom Sveriges lantbruksuniversitet ligger under utbildningsutskottets beredningsområde. För att utbildningsfrågorna skall kunna beredas likvärdigt bör även Sveriges lantbruksuniversitet inordnas under utbildningsutskottets beredningsområde.

Yttrande från utbildningsutskottet, m.m.

Utbildningsutskottet anser att nuvarande ordning ger tillfredsställande möjligheter för att alla högskolefrågor kan behandlas likvärdigt. Högskolelagen gäller även för Sveriges lantbruksuniversitet, som också har Högskoleverket som central myndighet. Det förhållandet att Sveriges lantbruksuniversitet liksom övriga universitet och högskolor i budgetpropositionen hänförs till politikområdet Utbildningspolitik ger också möjlighet till samordning och ekonomisk planering med avseende på den statliga finansieringen. Utbildningsutskottet skulle för sin del inte ha något att erinra mot ett återförande av Lantbruksuniversitetet till utbildningsutskottet. Ansvarsfördelningen mellan riksdagens utskott bör dock enligt utbildningsutskottet prövas samlat med beaktande av såväl sambandet mellan olika frågor som arbetsbelastningen inom olika utskottsområden.

Miljö- och jordbruksutskottet har avstått från att yttra sig i frågan.

Tidigare riksdagsbehandling

Hösten 2000 avstyrkte utskottet motioner om ändringar i utskottsindelningen med hänvisning till tidigare riksdagsbehandling. År 1999 hade utskottet hänvisat till att frågan om en överföring av ansvarsområden borde tas upp i samband med en allmän översyn av ärendefördelningen mellan utskotten, något som då inte syntes motiverat (bet. 1998/99:KU20 s. 6). Utskottet var inte heller under behandlingen hösten 2000 berett att förorda en sådan allmän översyn av ärendefördelningen mellan utskotten som motionsyrkandena kunde anses förutsätta (bet. 2001/02:KU4).

Konstitutionsutskottets ställningstagande

Enligt konstitutionsutskottets mening finns det mycket som talar för att ärenden om Sveriges lantbruksuniversitet bör beredas av det utskott som bereder ärenden om högre utbildning och forskning och därmed den allt övervägande delen av universitet och högskolor. Utskottet är emellertid inte berett att nu utan en mer samlad prövning av ansvarsfördelningen mellan utskotten ställa sig bakom att Sveriges lantbruksuniversitet överförs från miljö- och jordbruksutskottets till utbildningsutskottets beredningsområde. Motion K351 (s) avstyrks.

Energifrågor

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (kd) om att energifrågor skall föras över till bostadsutskottets beredningsområde.

Motionen

Ulla-Britt Hagström (kd) begär i motion K345 att riksdagen beslutar om ändring av bostadsutskottets beredningsområde så att energifrågor förs över till bostadsutskottet. Olika möjligheter till uppvärmning och ett energisnålt byggande hör enligt motionen samman.

Yttranden från näringsutskottet och bostadsutskottet

Näringsutskottet har meddelat konstitutionsutskottet att det avstyrker motionsyrkandet. Bostadsutskottet har framhållit att frågan om utskottens beredningsområden bör ses över i ett större sammanhang. Om det blir aktuellt att föra beredningen av energifrågorna från näringsutskottet anser bostadsutskottet att en överflyttning framstår som naturlig. Enligt bostadsutskottets mening har energifrågorna en betydande anknytning till bostadsutskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottets ställningstagande

Enligt konstitutionsutskottets mening saknas anledning att överföra energifrågor från näringsutskottets beredningsområde till bostadsutskottets. Motion K345 (kd) avstyrks.

Diskrimineringsombudsmannen m.m.

Utskottet avstyrker med hänvisning till beslutat utredningsarbete två motionsyrkanden (m) om överföring av Ombudsmannen mot diskriminering till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och ett motionsyrkande om en samlad diskrimineringslagstiftning m.m.

Motionerna

I motionerna Sf334 (yrkande 7) och Sf383 (yrkande 6) av Margit Gennser m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att Ombudsmannen mot diskriminering skall överföras till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Diskriminering innebär enligt den förstnämnda motionen att en person blir bedömd på fakta som är ovidkommande. Det är därför bättre att försöka motverka diskriminering genom att skapa ett ombudsmannaskap för diskriminering oavsett vilken så kallad grupp den diskriminerade tillhör. Dessutom bör lagen skrivas om så att all diskriminering betraktas som olaglig oavsett orsak. Ombudsmannen mot diskriminering bör uppgå i en enda ombudsman mot diskriminering, som bör sortera under utgiftsområde 14.

Frågan om en samlad diskrimineringslagstiftning och en samordning av ombudsmannafunktionerna tas också upp i motion K371 (yrkande 32) av Agne Hansson m.fl. (c). Med en sammanhållen lagstiftning som också gäller utanför arbetslivet är det möjligt att ställa krav på en större del av samhällslivet som även omfattar åldersdiskriminering. Med en sammanhållen lagstiftning kan även de fem ombudsmannafunktionerna DO, JämO, HomO, HO och BO samordnas under riksdagen. Vad som ovan anförts angående en samlad diskrimineringslagstiftning och en samordning av ombudsmannafunktionerna bör enligt motionsyrkandet ges regeringen till känna.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet avstyrkte i mars 2002 en rad motionsyrkanden om en sammanhållen lagstiftning och en samordning av flertalet ombudsmannafunktioner under regeringen med hänvisning till att regeringen i direktiv den 31 januari 2002 beslutat att frågan skulle utredas (dir. 2002:11). Utskottet förordade i samma betänkande (bet. 2001/02:KU15) ett tillkännagivande till regeringen om att bl.a. Barnombudsmannen också borde omfattas av direktiven. Den 4 april beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2001/02:191). Regeringen hänvisade i proposition 2001/02:96 En förstärkt

Barnombudsman till de nämnda direktiven och framhöll att det kunde vara lämpligt att utredningen när den överväger frågan om huvudmannskapet för ombudsmännen också belyser Barnombudsmannens ställning. Regeringen aviserade sin avsikt att i tilläggsdirektiv ge utredningen i uppdrag att se över Barnombudsmannens ställning.

Konstitutionsutskottets ställningstagande

Regeringen har beslutat om tillsättandet av en utredning som skall överväga en sammanhållen diskrimineringslagstiftning och en samordning eller sammanslagning av Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Kommittén skall lämna de förslag till författningsändringar och andra åtgärder som uppdraget kan ge anledning till. Uppdraget skall redovisas senast den 1 december 2004. Regeringen har aviserat tilläggsdirektiv till kommittén i fråga om Barnombudsmannens ställning. Enligt utskottets mening bör resultatet av utredningsarbetet avvaktas.

Motionerna Sf334 yrkande 7 (m) och Sf383 yrkande 6 (m) samt K371 yrkande 32 (c) avstyrks följaktligen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Tillägsbestämmelser i riksdagsordningen (punkt 1)

av Per Unckel (m), Ingvar Svensson (kd), Inger René (m), Lars Hjertén (m), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Åsa Torstensson (c) och Helena Bargholtz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen dels antar regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen med de ändringarna att tillägsbestämmelsen 5.12.1 får den lydelse som reservanterna föreslår i bilaga 3 och att orden ”den 1 oktober 2002” i ikraftträdandebestämmelsen byts ut mot med orden ”den 23 september 2002”, dels antar reservanternas i bilaga 3 intagna förslag till lag om ändring av riksdagsordningen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:K302 yrkande 1, 2001/02:K398 yrkande 2 och 2001/02:U343 yrkande 1 och proposition 2001/02:100 yrkande 3 delvis.

Ställningstagande

Utrikesförvaltningen har som uppgift att ansvara för hanteringen av Sveriges förbindelser med andra länder och med internationella organisationer. Utrikesförvaltningens verksamhet berör således inte bara staten utan också ett brett spektrum av individer, grupper och juridiska personer, vilket ger utrikesförvaltningen en vidare roll jämfört med övriga enheter inom Regeringskansliet. Regeringskansliet i övrigt är ett stabsorgan med uppgift att för regeringen förbereda och samordna verksamheter och beslut. För Utrikesdepartementet utgör dessa uppgifter endast en begränsad del. Utrikesdepartementet förener sålunda både stabs- och myndighetsuppgifter. Åtskillnaden mellan å ena sidan Regeringskansliets stabsuppgifter och myndighetsutövning å den andra har varit och är ett viktigt inslag i den svenska förvaltningsstrukturen. Undantaget har varit utrikesförvaltningen med dess alldeles speciella förhållanden. Det är därför angeläget att frågor om utrikesförvaltningens organisation och dimensionering även fortsättningsvis bereds sammanhållet med övriga utrikesfrågor. Av detta skäl bör anslaget för utrikesförvaltningen återföras till utgiftsområde 5.

Riksdagsordningens tillägsbestämmelser 4.6.6 och 5.12.1 bör således ha den lydelse som reservanterna föreslår i *bilaga 3*. Det innebär att riksdagen bör

bifalla motionerna K302 (m, kd, c, fp) yrkande 1, K398 (m) yrkande 2 och U343 (m) yrkande 1 och delvis proposition 2001/02:100 yrkande 3.

2. Försvarsmaktens internationella insatser (punkt 2)

av Per Unckel (m), Inger René (m), Lars Hjertén (m) och Nils Fredrik Aurelius (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:
Riksdagen ger som sin mening regeringen till känna vad utskottet anfört om finansiering av internationella insatser. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Fö2 yrkande 8.

Ställningstagande

Det är angeläget att Sverige både kan upprätthålla ett trovärdigt försvar av nationen och bidra till internationell fred och säkerhet.

Emellertid saknas i dag adekvata resurser för återuppbyggnad av ett civilt samhälle efter kriser och krig. Det bör övervägas att sätta upp särskilda förband och staber för att lösa denna typ av uppgifter. Särskilt avdelad personal bör utbildas och hållas i beredskap för att snabbt kunna komma på plats för att leda också civila operationer och samordna både civila och militära återuppbyggnads- och hjälpinsatser.

Som en jämförelse kan nämnas att finansieringen av Statens räddningsverks internationella insatser sker över utgiftsområdena 5 och 7, vilket är en helt riktig ordning. På samma sätt som i fråga om Räddningsverket bör Försvarsmaktens fredsfrämjande truppinsatser finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Detta bör med bifall till motion Fö2 yrkande 8 (m) ges regeringen till känna.

BILAGA 1**Förteckning över behandlade förslag****Propositionen**

I proposition 2001/02:100 föreslås

3. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:K302 av Göran Lennmarker m.fl. (m, kd, c, fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anslaget Utrikesförvaltningen skall kvarstå under utgiftsområde 5.

2001/02:K345 av Ulla-Britt Hagström (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen beslutar om ändring av bostadsutskottets beredningsområde så att energifrågor förs över till bostadsutskottet.

2001/02:K351 av Raimo Pärssinen och Per-Olof Svensson (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen beslutar att inordna SLU under utbildningsutskottets beredningsområde.

2001/02:K371 av Agne Hansson m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en samlad diskrimineringslagstiftning och en samordning av ombudsmannafunktionerna.

2001/02:K398 av Per Unckel m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen beslutar att anslaget för utrikesförvaltningen återförs till utgiftsområde 5 i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02:U343 av Göran Lennmarker m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen beslutar att återföra anslaget för Utrikesförvaltningen till utgiftsområde 5.

3. Riksdagen beslutar att flytta utgiftsområde 5 anslag 5:6 Fredsfrämjande verksamhet till utgiftsområde 7.

2001/02:Sf334 av Margit Gennser m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Ombudsmannen mot diskriminering överförs till utgiftsområde 14.

2001/02:Sf383 av Margit Gennser m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Ombudsmannen mot diskriminering överförs till utgiftsområde 14.

Motion med anledning av proposition 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret

2001/02:F62 av Henrik Landerholm m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om finansiering av internationella insatser.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att tilläggsbestämmelserna 4.6.7 och 5.12.1 riksdagsordningen¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4.6.7

Försvarsutskottet skall bereda ärenden om den militära och – i den mån sådana ärenden inte tillhör något annat utskotts beredning – den civila delen av totalförsvaret samt ärenden om samordningen inom totalförsvaret. Det skall även bereda ärenden om freds räddningstjänst och kustbevakningen.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 6. *Totalförsvaret* tillhör försvarsutskottets beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 6. *Försvar samt beredskap mot sårbarhet* tillhör försvarsutskottets beredning.

5.12.1²

Statsutgifterna skall hänföras till följande utgiftsområden: 1. Rikets styrelse, 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 3. Skatt, tull och exekution, 4. Rättsväsendet, 5. Internationell samverkan, 6. *Totalförsvaret*, 7. Internationellt bistånd, 8. Invandrare och flyktingar, 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 13. Arbetsmarknad, 14. Arbetsliv, 15. Studiestöd, 16. Utbildning och universitetsforskning, 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid, 18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, 19. Regional utjämning och utveckling, 20. Allmän miljö- och naturvård, 21. Energi, 22. Kommunikationer, 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, 24. Näringsliv, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statsskuldräntor m.m. och 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna.

Statsutgifterna skall hänföras till följande utgiftsområden: 1. Rikets styrelse, 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 3. Skatt, tull och exekution, 4. Rättsväsendet, 5. Internationell samverkan, 6. *Försvar samt beredskap mot sårbarhet*, 7. Internationellt bistånd, 8. Invandrare och flyktingar, 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 13. Arbetsmarknad, 14. Arbetsliv, 15. Studiestöd, 16. Utbildning och universitetsforskning, 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid, 18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, 19. Regional utjämning och utveckling, 20. Allmän miljö- och naturvård, 21. Energi, 22. Kommunikationer, 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, 24. Näringsliv, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statsskuldräntor m.m. och 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna.

¹ Riksdagsordningen omtryckt 1998:1450.

² Senaste lydelse 2001:581.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Beslut i fråga om vilka ändamål och verksamheter som skall innefattas i ett utgiftsområde fattas i samband med beslut med anledning av den ekonomiska vårpropositionen.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2002 och tillämpas första gången i fråga om statsbudgeten för 2003.

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag (reservation 1)

1. Av reservanternas föreslagen lydelse av riksdagsordningens tilläggsbestämmelse 5.12.1

Regeringens förslag

5.12.1
Statsutgifterna skall hänföras till följande utgiftsområden: 1. Rikets styrelse, 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 3. Skatt, tull och exekution, 4. Rättsväsendet, 5. Internationell samverkan, 6. Försvar samt beredskap mot sårbarhet, 7. Internationellt bistånd, 8. Invandrare och flyktingar, 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 13. Arbetsmarknad, 14. Arbetsliv, 15. Studiestöd, 16. Utbildning och universitetsforskning, 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid, 18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, 19. Regional utjämning och utveckling, 20. Allmän miljö- och naturvård, 21. Energi, 22. Kommunikationer, 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, 24. Näringsliv, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statsskuldräntor m.m. och 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna.

Beslut i fråga om vilka ändamål och verksamheter som skall innefattas i ett utgiftsområde fattas i samband med beslut med anledning av den ekonomiska vårpropositionen.

Reservanternas förslag

5.12.1
Statsutgifterna skall hänföras till följande utgiftsområden: 1. Rikets styrelse, 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 3. Skatt, tull och exekution, 4. Rättsväsendet, 5. *Utrikesförvaltning och internationell samverkan*, 6. Försvar samt beredskap mot sårbarhet, 7. Internationellt bistånd, 8. Invandrare och flyktingar, 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 13. Arbetsmarknad, 14. Arbetsliv, 15. Studiestöd, 16. Utbildning och universitetsforskning, 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid, 18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, 19. Regional utjämning och utveckling, 20. Allmän miljö- och naturvård, 21. Energi, 22. Kommunikationer, 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, 24. Näringsliv, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statsskuldräntor m.m. och 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna.

2. Reservanternas förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att tilläggsbestämmelsen 4.6.6 riksdagsordningen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer, bistånd till annat lands utveckling samt ärenden i övrigt om utrikes handel och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån ärendena icke tillhör annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5. Internationell samverkan och 7. Internationellt bistånd tillhör utrikesutskottets beredning.

Föreslagen lydelse

4.6.6¹

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer, *Sveriges representation i utlandet* och bistånd till annat lands utveckling samt ärenden i övrigt om utrikes handel och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån ärendena icke tillhör annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5. *Utrikesförvaltning och internationell samverkan* samt 7. Internationellt bistånd tillhör utrikesutskottets beredning.

Denna lag träder i kraft den 23 september 2002 och tillämpas första gången i fråga om statsbudgeten för 2003.

¹ Senaste lydelse 2001:581.

BILAGA 4

Försvarsutskottets yttrande 2001/02:FöU4y

Ändring i riksdagsordningen, m.m.

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har berett försvarsutskottet tillfälle att avge yttrande över regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen, eventuella motioner med anledning av detta förslag samt motion 2001/02:Fö2 yrkande 8.

Propositionen

Regeringen föreslår att utgiftsområde 6 ändrar namn från Totalförsvaret till Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Skälet är att regeringen i proposition 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret och i proposition 2001/02:158 Samhällets säkerhet och beredskap har poängterat vikten av en helhetssyn i planeringen av åtgärder för svåra påfrestningar på samhället i fred och för höjd beredskap. För att tydliggöra denna helhetssyn bör utgiftsområde 6 byta namn från Totalförsvaret till Försvar samt beredskap mot sårbarhet. Genom detta namnbyte synliggörs enligt regeringens mening den nya inriktningen på högsta strukturella nivå. Förslaget medför ändring i riksdagsordningen. Ett lagförslag i ärendet finns i proposition 2001/02:1000.

Motionen

Motionärerna anser i *motion 2001/02:Fö2 (m kommitté) yrkande 8*, att det i dag saknas adekvata resurser för återuppbyggnad av det civila samhället efter kriser och krig. Uppsättande av särskilda förband och staber för att lösa denna typ av uppgifter bör övervägas. Särskilt avdelad personal bör utbildas och hållas i beredskap för att snabbt kunna komma på plats för att leda också civila operationer och samordna återuppbyggnads- och hjälparbete såväl inom landet som vid internationella insatser.

Motionärerna vill fästa riksdagens uppmärksamhet på att finansieringen av Räddningsverkets internationella insatser helt riktigt sker över utgiftsområdena 5 och 7. Enligt vår mening föreligger inga sakskalet för varför *Försvarsmaktens internationella insatser* inte skall finansieras på samma sätt.

Försvarsutskottets ställningstagande

Regeringen framhåller i proposition 2001/02:158 *Samhällets säkerhet och beredskap*, att utgiftsområdets benämning bör ändras. En ny myndighet med planeringsuppgifter vid höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred kommer att inrättas – Krisberedskapsmyndigheten. Ett nytt politikområde – Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar – introduceras för att säkerställa att en tillräcklig förebyggande verksamhet bedrivs, och att en tillräcklig krishanteringsförmåga kan skapas. Inriktningen av den verksamhet som bedrivs inom utgiftsområdet och den nya politikområdesindelningen, motiverar enligt regeringens mening att utgiftsområdet i fortsättningen bör benämnas Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Utgiftsområdets benämning är reglerad i tilläggsbestämmelserna 4.6.7 andra stycket och 5.12.1 första stycket riksdagsordningen. Regeringen har tidigare aviserat att den därför skulle återkomma till riksdagen med förslag till ändring av tilläggsbestämmelserna i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2002. Regeringen föreslår därför i vårpropositionen att utgiftsområde 6 Totalförsvaret i fortsättningen bör benämnas Försvar samt beredskap mot sårbarhet. Utskottet har den 14 maj 2002 tillstyrkt regeringens förslag bl.a. till politikområdesindelning. Utskottet delar regeringens uppfattning att den föreslagna benämningen bättre svarar mot verksamheten inom utgiftsområdet.

Utskottet tillstyrker sålunda regeringens lagförslag.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat förslag från Moderata samlingspartiet att föra över utgifterna för fredsfrämjande truppinsatser till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Riksdagen beslutade redan våren 1996 att dessa skall finansieras inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret. Någon omprövning av detta bör enligt utskottet inte ske inför beredningen av budgeten för år 2003. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Stockholm den 16 maj 2002

På försvarsutskottets vägnar

Henrik Landerholm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Landerholm (m), Tone Tingsgård (s), Christer Skoog (s), Karin Wegestål (s), Stig Sandström (v), Åke Carnerö (kd), Olle Lindström (m), Ola Rask (s), Rolf Gunnarsson (m), Håkan Juholt (s), Berndt Sköldestig (s), Berit Jóhannesson (v), Margareta Viklund (kd), Anna Lilliehöök (m), Lars Ångström (mp), Erik Arthur Egervärn (c) och Runar Patriksson (fp).

Avvikande mening

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

Det är av vikt att Sverige måste upprätthålla både ett trovärdigt försvar av nationen och även kunna bidra till internationell fred och säkerhet.

Det saknas i dag adekvata resurser för återuppbyggnad av det civila samhället efter kriser och krig. Man bör överväga att sätta upp särskilda förband och staber för att lösa denna typ av uppgifter. Särskilt avdelad personal bör utbildas och hållas i beredskap för att snabbt kunna komma på plats för att leda också civila operationer och samordna både civila och militära återuppbyggnads- och hjälpinsatser.

Vi vill i motion 2001/02:Fö2 yrkande 8, fästa riksdagens uppmärksamhet på att finansieringen av Statens räddningsverks internationella insatser helt riktigt sker över utgiftsområdena 5 och 7. Vi anser sålunda att även Försvarsmaktens fredsfrämjande truppinsatser – i likhet med Räddningsverkets – bör finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.